

09 פברואר 2024
ל' שבט תשפ"ד

גזר דין משמעתי בעניינו של [...] – ת.ז. [...]

שופטים: פרופ"א יהודה פינצ'ובר (אב בית הדין), פרופ"א ישי ויסמן, גב' לוטם ערבה.

יועצת משפטית לבית הדין: עו"ד ליאורה ארזי בן-חיים.

תובעת: פרופ"ח יסכה גולדפלד, יועץ משפטי עו"ד שחר הופמן.

נקבל: מר [...], מיוצג ע"י עו"ד עדי מנסור ועו"ד לובנה תומא.

משקיפה: גב' דורון שחם.

1. בתאריך 4.1.2024 ניתנה הכרעת הדין בעניינו של הסטודנט [...], ת.ז. [...]. (להלן: "הסטודנט"), בה הורשע פה אחד בעבירות משמעת לפי סעיפים 4.5 ו-4.19 לתקנון משמעת סטודנטים של הטכניון (התנהגות שאינה הולמת סטודנט ופגיעה בכבוד הטכניון).
2. המעשה בגינו הורשע הסטודנט הוא פרסום בחשבון האינסטגרם שלו בתאריך 7.10.2023 (היום בו ארגון הטרור חמאס החל עם עלות השחר לבצע מעשי טבח ופשע מחרידים בתושבי מדינת ישאל, אשר בעקבותיהם פרצה מלחמת "חרבות ברזל"). בשעה 13:48 פרסם הסטודנט סטורי ל-2,103 עוקביו (פרופיל פומבי), ובו מצוטט בערבית סיפא של פסוק מהקוראן (המתייחס לפרשת לוט-סדום), שתרגומו "המועד שלהם הוא בבוקר, האין הבוקר קרוב?". מדובר בציטוט אשר נעשה בו שימוש נרחב בקרב מנהיגי חמאס ותומכי טרור אחרים, לרבות בתאריך 7.10.2023.
3. בסיכומה של הכרעת הדין המפורטת כתבנו כדלקמן (סעיפים 91-93):

"**צירופם של הדברים יחד** – מועד הפרסום, תוכנו, מקור הפסוק, פירושו הרווח, ההקשר בו הוא מופיע תדיר ברשתות החברתיות, הודאת הסטודנט כי הכיר את הפסוק, וכן כי נתקל בו באותו הבוקר ברשת החברתית, עדותו שהכילה סתירות ולא סיפקה הסברים מניחים את הדעת, טענתו שלא זכר את מקור הפרסום – כל אלה מוליכים אותנו למסקנה ברורה כי מדובר בפרסום שיש בו הזדהות עם מעשי ארגון הטרור חמאס. לפיכך, הפרסום מהווה עבירה של התנהגות שאינה הולמת סטודנט, במעשה שנעשה בזיקה להיותו סטודנט בטכניון. מדובר בפרסום שנעשה בצורה פומבית רחבה, זכה לתהודה, וגרם לפגיעה בכבוד הטכניון. ... סטודנט סביר יכול היה בנסיבות העניין להיות מודע לטיב המעשה, ולדעת כי מדובר בפרסום שנוגד את ערכי הטכניון (לשון ממעיטה ומקלה), פוגע בקהילת הסטודנטים, משבש את מרקם החיים המשותפים בטכניון, פוגע בכבוד הטכניון ומהווה התנהגות שאינה הולמת".

4. בתאריך 11.1.2024 נשמעו הטיעונים לעונש בנוכחות הצדדים.

התביעה:

5. התביעה ביקשה להרחיק את הסטודנט לצמיתות מלימודים בטכניון ומתחום הטכניון (לפי סעיפים 12.8 ו-12.9 לתקנון).

6. לטענת התביעה, נוכח חומרת העבירות יש להשית על הסטודנט עונש הולם, שישקף את חומרת המעשה ואת שאט הנפש מכך שפרסם פרסום המזדהה ומהדהד את המסרים של ארגון הטרור חמאס, בשעתה הקשה ביותר של מדינת ישראל.
7. חזון הטכניון הוא (בין היתר) לפעול לקידום מדינת ישראל והאנושות, תוך אחריות ומחויבות חברתית וציבורית. במשך 100 שנות קיומו של הטכניון הוא היווה דוגמה לחברה הישראלית להכלה, לדו-קיום ולחיים משותפים עם יהודים, נוצרים, מוסלמים ודרוזים. תקנון המשמעת נועד ליישם את הקוד הזה. הפרסום של הסטודנט הוא חמור ומקומם. מעשים כגון אלה שהודהו בפרסום צריכים להיות מוקעים בכל פה, באופן גורף, רחב וברור ביותר על ידי כל אדם וכל גוף או ארגון בעל מוסר אנושי בסיסי, לא כל שכן על ידי אזרח ישראלי הלומד במוסד ישראלי, יחד עם סטודנטים.ות, חברי סגל ועובדים ישראלים יהודים ושאנים יהודים, ובכלל זה סטודנטים.ות שחזרו ממילואים, שעדיין במילואים, סטודנטים.ות שנפצעו באותם אירועים או במלחמה שלאחריה, שבני משפחתם חטופים.ות בשבי חמאס או שמשפחתם נרצחה באירועי השבעה באוקטובר.
8. התביעה ציטטה דברים שנשא נשיא הטכניון, פרופ' אורי סיוון, בפני סטודנטים.ות בשנת 2021, סמוך לאחר אירועי "שומר חומות":

"...אני רוצה להתמקד כאן דווקא בתפקידו האחר של הטכניון כגורם ממתן המרפא את שסעי החברה, מאז הקמתו חרט הטכניון על דגלו את השוויון, המתינות והסובלנות. במשך כמאה שנה הקפיד על זהות א-פוליטית והעניק לסטודנטיות ולסטודנטים הזדמנות לחיות וללמוד באווירה של סובלנות, שוויון וכבוד הדדי מתוך מחויבות חברתית. אנו מצפים מכם להיות מעין כיפת ברזל חברתית. המנהיגות והאחריות האישית הן התשובה היעילה והחשובה ביותר לאתגרים ולקשיים שאירועי הימים האחרונים חזרו והבליטו".

9. התביעה טענה, כי הסטודנט במעשיו, פגע במרקם החיים המשותפים, חתר תחת מטרות הטכניון כפי שהציג אותן הנשיא, החליש את המוסד, ופגע בחבריו ובחברותיו לספסל הלימודים. לא יעלה על הדעת שסטודנט שהזדהה ותמך בארגון הטרור חמאס ביום הטבח הנורא, יתהדר בתעודת הגמר של הטכניון, המכון הטכנולוגי לישראל. סטודנט כזה לא צריך לשבת באותה כיתה עם סטודנט פגוע גוף, פגוע נפש, סטודנט שמשפחתו או חברו נפגעו. אין לו מקום בטכניון, ובהשאלה אפשר לומר שמדובר בתפוח רקוב בתוך הקערה היפה של הטכניון.
10. התביעה הפנתה לפסקי הדין (שאזכרו בהכרעת הדין) בעניין רמת הענישה לעובדי מדינה בעבירות של התבטאות, וטענה כי רף הענישה שביקשה הוא הרף ההולם והראוי בנסיבות דנן.

ההגנה:

11. ההגנה טענה כי העונש המבוקש ע"י התביעה הוא בלתי מידתי, בלשון המעטה. מדובר בעונש החמור ביותר בתקנון המשמעת של הטכניון, ובמוסדות אקדמיים בכלל, ולשיטת ההגנה, באנלוגיה לדין הפלילי הוא שקול לעונש מוות או למאסר עולם. לשיטת ההגנה העונש הראוי במקרה דנן הוא עונש חינוכי, כגון נזיפה, או חיוב הסטודנט לבצע קורסים ממדעי הרוח, נוסף על נקודות הזכות שהוא מחויב לעשות במסגרת התואר.
12. ההגנה הציגה מספר החלטות/ פסקי דין משמעתיים ממוסדות להשכלה גבוהה, העוסקים בפרסומים ברשתות חברתיות במהלך מלחמת "חרבות ברזל". למשל:

- א. החלטה מיום 26.10.2023 של רקטור אוניברסיטת בן גוריון, שעניינה סטודנטית שלאחר הטבח פרסמה בערבית פסוק מהקוראן, שתרגומו "מי שפועל שלא בצדק אלוהים מעניש אותו". ההחלטה ניתנה במסגרת בירור משמעתי, ועל פיה השעייתה הזמנית של הסטודנטית תבטל והיא לא תועמד לדין משמעתי.
- ב. החלטה מיום 20.11.2023 של "ועדת המשמעת המיוחדת לתקופת מלחמת חרבות ברזל" של האוניברסיטה העברית, שעניינה סטודנטית ששיתפה ביום 7.10.2023 פרסום בו נכתב בערבית "באופן רשמי: היום הגדול בחיי דורנו לחלוטין". הסטודנטית זוכתה מחמת הספק.
- ג. החלטה מיום 6.11.2023 של ועדת המשמעת של המרכז האקדמי ויצו חיפה, שעניינה סטודנט/ית ששיתף פוסט המשווה בין הסכסוך הישראלי-פלסטיני לסכסוך הארמני-אזרבייג'ני, בו נטען בין היתר שישראל מבצעת טיהור אתני. הסטודנט/ית קיבל נזיפה חמורה והערת אזהרה.
- ד. החלטה מיום 12.12.2023 של ועדת המשמעת של המכללה האקדמית הדסה ירושלים, שעניינה סטודנט אשר פרסם תמונה בה מצולם גרפיטי עם דמותו של טרוריסט לצד כיתוב בערבית "אל תעזבו/ תניחו לרובה". הסטודנט קיבל אזהרה ועונש על תנאי של הרחקה לצמיתות בגין הרשעה חוזרת.
- ה. ההגנה תיארה החלטה נוספת של אוניברסיטת בן גוריון, שעניינה פרסום מיום 12.10.2023 (לטענת ההגנה ההחלטה הכתובה טרם נשלחה ולכן לא הוצגה). מדובר בסטודנטית ששיתפה סרטון המכחיש את הטבח ואת הפשעים מחרידים שביצע ארגון הטרור חמאס בתאריך 7.10.2023, כגון אונס נשים ועריפת ראשי תינוקות. הסטודנטית קיבלה 40 שעות עבודות שירות/ התנדבות.
- ביחס להחלטות אלה טענה **התביעה**, כי (א) ההחלטה שלא להגיש קובלנה משמעתית לאחר בירור, וכן פסק הדין המזכה אינם רלוונטיים כלל לעניין טיעונים לעונש/ רף ענישה. מבחינה משפטית הם יכולים להיות רלוונטיים לעניין הכרעת הדין. (ב) המקרים שהוצגו שונים מענייננו, וככל הנראה אילו היו קורים בטכניון לא היו מבשילים לכדי קובלנה משמעתית, אלא מסתיימים בהליך חינוכי, בהתאם לקריטריונים שקבעה "ועדת זלצברג". (ג) טווח הענישה המשמעתיית בין מוסדות הוא גדול, ואין מקום להתייחס לרף הענישה במוסדות אחרים, שהינו נמוך מאד ביחס לטכניון, גם כאשר מדובר בעבירות אקדמיות.
13. לטענת ההגנה, עפ"י המסגרת הנורמטיבית הנהוגה במדינה, הדרך הראויה לטפל בעבירות ביטוי והסתה אינה על ידי אכיפה מרובה וענישה חמורה, אלא דווקא נקיטה בריסון רב ואף העדפה לשימוש בכלים חינוכיים.¹ הדרך הראויה להפנמת ערכי הדמוקרטיה היא דרך החינוך ולא דרך הגשת כתבי אישום. זאת, גם במציאות שאחרי השבעה באוקטובר. לראיה, מספר כתבי האישום שהוגשו מאז בעבירות מסוג זה הוא נמוך. הסיבה לכך היא קודם כל חשש מאפקט מצנן. על המוסד האקדמי חלה חובה לעודד שיח פוליטי, ואפקט מצנן יפגע בתשתית הלמידה האקדמית ובתכליות המוסד. הרחקת הסטודנט, לצמיתות או באופן זמני, תפגע לא רק בו, אלא גם בהליך החינוכי שלו ושל שאר הסטודנטים, ובקהילת המוסד. סנקציה חמורה כזו צריכה להישמר למקרים הקיצוניים ביותר. סיבות נוספות הן מניעת יצירת מדרון חלקלק, וחשש לאבחנה פסולה בין נאשמים על רקע תכני הביטויים, שתוביל להפליה או אי אחידות בענישה.

¹ ההגנה הפנתה למשל לדברי עו"ד טליה ששון, "מדיניות האכיפה של התביעה בעבירות הסתה והמרדה", בתוך "שלטון החוק בחברה מקוטבת, היבטים משפטיים, חברתיים ותרבותיים, דברי יום עיון" (1999, עורך איל ינון); ולמאמרו של שופט בית המשפט העליון בדימוס, אליקים רובינשטיין "על חופש הביטוי ועל מדיניות התביעה בעבירות של הסתה לאלימות", הפרקליט מד (1998).

ביחס לטענות של אפקט מצנן ומדרון חלקלק **התביעה** טענה כי מדובר בטענות פופוליסטיות שאין להן על מה לסמוך, שכן הטכניון לא הגביל ביטויים פוליטיים. סטודנטים.ות פרסמו פרסומים פוליטיים, גם בזמן מתוח זה, על רקע המלחמה, למשל ביקורות על פעילות צה"ל בעזה, והטכניון לא סבר שפרסומים אלה מצדיקים נקיטת אמצעי משמעת, או נקיטת פעולה כלשהי נגד אותם סטודנטים.

14. ההגנה טענה, כי בעת קביעת מתחם הענישה וגזירת העונש הספציפי, על בית הדין לשקלל את (א) טענת הסמכות והעובדה שהסטודנט הועמד לדין על פרסום שלא נעשה בקשר עם הלימודים או בזיקה להיותו סטודנט. לשיטת ההגנה על אף שטענה מקדמית זו נדחתה ע"י בית הדין במסגרת הכרעת הדין, יש לשקללה. (ב) נושא שוויון ההזדמנויות בין סטודנטים ערבים לסטודנטים יהודים. היות שקיים פער גדול בין המגזרים, וסטודנט ערבי לא מתחיל מאותה "נקודת פתיחה", אזי עונש קשה וקיצוני כמו הרחקה לצמיתות ירחיק סטודנט ערבי מנקודת ההתחלה, שהיא מלכתחילה יותר קשה עבורו. (ג) בהתאם לפסיקה, יש לקחת בחשבון את כמות הפרסומים ותדירותם, תוכנם, פוטנציאל התפוצה שלהם, והתקופה בה פורסמו. במקרה דנן, מדובר בפרסום יחיד; פרסום שנמחק אחרי 24 שעות באופן אוטומטי, והתפוצה שלו היתה מינימלית היות ולא מדובר באישיות ציבורית; פרסום שכבר היה מצוי ברשת החברתית. מבחינת תוכן לא מדובר בקריאה לאלימות; מדובר בפסוק מהקוראן ולא במשפט פרי יצירתו של הסטודנט.

15. ההגנה הגישה שני מכתבים של עדות אופי שנבצר מהן להגיע, ועד אופי נוסף העיד באופן מקוון. שלושת העדים הכירו את הסטודנט במסגרת תכנית בה השתתף בהיותו בן 16, "חולמי הגליל", שנועדה לחזק דו-קיום של נוער ישראלי יהודי וערבי (להלן: "**התכנית**").

א. פרופ' דזמונד קפלן, העיד כי הוא ישראלי- אמריקאי, כיום פסיכיאטר ילדים בג'ונס הופקינס, בולטימור. הכיר את הסטודנט במסגרת התכנית, במהלך משלחת לדרום אפריקה (לפני כשש שנים). התרשם ממנו כנער חם, שמח, אופטימי, לא קיצוני, מאמין בשלום בין יהודים וערבים. בלט בכך שהצליח לרקום חברות אותנטית עם נער יהודי והקשר ביניהם המשיך גם לאחר שהבחור היהודי התגייס לתפקיד קרבי בצה"ל. העד שמר על קשר עם הסטודנט גם לאחר קבלתו לטכניון, התרשם כי הוא נהנה מהלימודים, גאה להיות ישראלי, רוצה לתרום למדינה.

ביחס למעשה הפרסום, פרופ' קפלן אמר שלדעתו הסטודנט פעל מבלי לחשוב על המשמעות של מעשיו, "עשה שטות שיכולה לפגוע בו". במענה לשאלת בית הדין, האם שוחח עם הסטודנט לאחר הפרסום, השיב ששוחח איתו פעמיים ושאל אותו מה בדיוק קרה. "אני לא הרגשתי שהוא ממש מבין את המשמעות של הדבר, כמה שזה חמור. ... אני הרגשתי שהוא קצת המום מהתגובה ואני גם מבין את זה, כנראה כי הנאיביות שלו והחוסר בגרות והטמטום שלו הוא עשה דבר כזה שיכול להיות כל כך הרסני ומסוכן. וגם, הרגשתי שהוא ממש מצטער על מה שקרה. הוא לא גאה במה שקרה והוא רואה כמה שזה יכול ממש להרוס את כל הקריירה שלו, כל העתיד שלו שהוא כל כך רוצה לסיים בכבוד בטכניון".

ב. מכתב מיום 11.1.2024 של ד"ר רחל רביד, מרצה במכללת אורנים. יוער כי המכתב אינו חתום. עפ"י המכתב ד"ר רביד הכירה את הסטודנט בשנים 2019-2021 במסגרת התכנית, בה לקחה חלק כ"ראש היחידה לחיים משותפים" במכללת אורנים. השתתפותו בתוכנית היתה במסגרת לימודיו בבית הספר הפרטי "אל ביאן" [...]. לאורך מספר מפגשים התלמידים [...] נפגשו עם תלמידים מבית ספר "קציר" [...]. "היה שותף פעיל במפגשים הביע דעותיו באופן בהיר אך בהחלט לא קיצוני ביחס לקשר שבין העם היהודי

לעם הפלשתינאי יחד עם זאת, לעיתים למרות חוכמתו הרבה היה מביע דעותיו באופן מהיר ואף אימפולסיבי. ... הביא המון חן ושמחה לפעילויות והקשר שלו עם אחד התלמידים היהודים היווה מודל לאחרים. ... לאחר שובו מדרום אפריקה המשיך להיות מעורב ויזם מספר פעילויות המפגישות בין יהודים לערבים במסגרת משחקי כדורגל יוזמותיו ריגשו אותנו מאד ולכן ערבנו אותו כמדריך בתוכנית למספר מועט של מפגשים בזמן הקורונה".

ג. מכתב מיום 11.1.2024 של גב' רוברטה בל קליגלר, מנהלת אמריטה של בית הספר הבינלאומי במכללת אורנים. הכירה את הסטודנט בשנת 2019, כאשר ליוותה את המשלחת בהשתתפותו לדרום אפריקה. "בלט במחויבות שלו למטרות התוכנית. הוא דיבר יפה על הערכים של קשר אמיתי וחיים משותפים. [הסטודנט] יצא דופן ביכולת שלו ליצור יחסים קרובים והידברות אמיתית עם כלל המשתתפים. גם המשפחות המארחות וגם סגלי בתי הספר שביקרנו דיברו עליו בצורה מאד חיובית. הוא היה גורם משמעותי להצלחת המשלחת. התרשמתי מתכונות המנהיגות שלו וציפיתי שהוא ימשיך לתרום לחברה בישראל גם בבגרותו".

16. בסוף הדיון העיד הסטודנט, ואמר בין היתר, כדלקמן:

"אבא שלי הוא רופא שיניים, אימא שלי מורה בבית ספר יסודי. מאז שהייתי קטן, בן 11-12, אני הולך ואני משחק כדורגל [...] ... והיה לי הרבה מאוד חברות ביני לבין תלמידים, או גם כן אנשים יהודים, וזה היה מאוד מאוד מכובד. ... אני גר בכפר [...] וליד כפר [...] יש את [...] ויש חיים, יש איזשהו עולם אחר מהכפר שלי, והייתי רוצה לדעת איך הם חושבים, מה הם אומרים, וגם שיכירו אותי ואת הבעיות שאני גם כן חווה ביום יום שלי, וגם שאכיר את הבעיות שלהם ואכיר גם כן אנשים וזה גם מה שאחר כך סחב אותי להיות [...] ולעשות [...] ודווקא מי שבעולם של [...] קצת יודע שזה לוקח איזושהי ראייה שהיא ראייה יותר רחוקה מלראות את הדברים ולראות גם כן את כל הסוגים של האוכלוסיות שנמצאות באותו מקום. אז [...] בשבילי זה משהו שהוא בינוי עולם חדש, בסדר? והחזון שלי שהיה גם כן בחולמי הגליל היה לבנות איזשהו מקום או איזשהו, דיברנו על בית ספר אז, אבל לעשות איזשהו מקום או בית ספר, לאפשר את הדיונים האלה ולאפשר את היחסים האלה שיהיה גם כן טוב לכל הצדדים שחיים באותו מקום. הדבר שהכי בלט לי ונתן לי לכעוס זה שאני חי במרחק של חמש דקות מאנשים ואני לא מכיר אותם וזה היה מאוד מאוד לא הגיוני בשבילי וזה למה שאני מאוד מאוד רציתי להשתתף בחולמי הגליל... אני בן אדם שמאמין בחופש ביטוי, אני בן אדם שמאמין בשיחה מכובדת והולמת. לא מאמין באלימות, אמרתי קודם ואני אומר גם עכשיו שאני מבין שיש אנשים שלקחו את זה ללב ואני מבין את זה ומבין מאיפה זה בא ואני גם כן משתתף באמפתיה למה שקרה גם כן ליהודים וגם כן לערבים שחיים באותו מקום... ואמפתיה הולכת גם כן בשני הצדדים, מהצד שלכם ומהצד שלי, או מהצד של כל הסטודנטים, שאני גם כן רוצה להיות במקום שאני גם יכול לבטא את עצמי בחופשיות ושהבן אדם שעומד מולי יבטא עצמו גם כן בחופשיות. כמובן, אנחנו עכשיו חיים באיזושהי מציאות שהיא מאוד מורכבת, וזה ידוע לכולנו. עכשיו, מה אני יכול לעשות ומה אני יכול להתקדם מפה, זה לשמור על איך שאני מבטא את עצמי ולהיות יותר עם אמפתיה, בגלל שבאמת לא התכוונתי בכלל למה שהם קיבלו, אפילו לא דיברתי בעברית, לא ייחסתי את המילים שלי לאף אחד יהודי, שאני רוצה להזיק פה, זה לא אני, בסדר? זה לא הערכים שלי. מה שעשיתי זה רק שהעליתי את הפסוק מהקוראן. ... אני לא אמרתי חוץ מזה ולא התכוונתי בכלל לפגוע באף אחד. ... מבחינת איך שאני אתכנן את העתיד שלי ואת העבודה שלי, אני בן אדם שמאוד מאוד ישיר, אני בן אדם שרק לומד ובשנתיים האחרונות

אני שם את כל העבודה שלי ואת כל מה שיש לי בתוך הטכניון ולמען עצמי והחברה שלי והחברה הישראלית. ... אני עובד, במשרד [...], אני בשנה השנייה, עובד גם כן במכונה של [...], שמכונה סטודנטים להיות חלק מהטכניון. ראיתי שיוחס לי שאני בן אדם שמזדהה כסטודנט טכניון וכשאמרתי שאני דווקא תומך בטכניון ומעודד כל בן אדם להיכנס לטכניון ולחיות את החוויה שלי בטכניון כי אני בן אדם שמעוניין להיות במוסד הכי טוב בארץ. והחלום שלי הוא באמת לתכנן באיזשהו שלב מקום שבאמת יכול לתחום איזושהי שיחה שהיא תהיה שיחה מכובדת לכולם, ואת זה אני יכול לעשות דרך [...] ודרך [...]. אז באמת אני חושב שיכול להיות שיש פוסטים שפגעו באנשים, יכול להיות שיש הרבה סטורים שעלו, אבל אני אומר לכם שאני לא בן אדם שהיה יכול לסכן את הדיון והשיחה המשותפת, זה מה שאני חושב. אני מכבד את מה שאתם אומרים ובסוף אני אשתדל להיות יותר זהיר במילים שלי, יותר אמפתי במילים שלי. זה מה שלקחתי מכל מה שקרה לי עד עכשיו, זה לא היה פשוט בשבילי, אם מישהו ישים את עצמו במקומי, אני שלושה חודשים חי במציאות של מלחמה קודם כל, וגם הגורל שלי לא ידוע בכלל, אף אחד לא יודע מה יהיה איתי ואני לעצמי אני רק העליתי פסוק ולא כתבתי כלום, אני שלושה חודשים רואה את כל התלמידים מסביב וכל החברים שלי מתכננים את החיים שלהם, משפצים את הדירות שלהם. ... ואני שלושה ימים לפני תחילת הסמסטר, עומד פה ומפרט שאני בן אדם טוב, זה קצת לא הגיוני בשבילי... אז התלמידים עכשיו בקורסים שלהם ואני עדיין לא יודע מה יהיה כי אני העליתי פסוק מהקוראן. עכשיו עוד פעם, אני בן אדם שלמד ממה שקרה איתו, אני בן אדם שיכול להיות יותר סבלני, יותר זהיר, אבל הכוונה שלי לא הייתה לעולם, לעולם לא הייתה השמדה ולא אלימות ולא איזשהו רע שיקרה לכל בן אדם שהוא בן אדם חף מפשע. כל מה שקרה ב-7 לאוקטובר קרה לכל החברה הישראלית, לא לבן אדם אחד. ואני כתובת ישראל, גם כן, אני קיבלתי את זה כמכה. כמו שיכול היה חבר שלי להיות באותו זמן, באותו מקום שקרה הטבח בעוטף עזה או אפילו אני הייתי יכול להיות שם. אז אני לא חושב שכל מה שקורה הוא אני בכלל, להגיד משהו שהוא מזיק למדינת ישראל, אני לא בן אדם כזה. מבחינת המשפחה, אבא שלי תמיד עודד אותי להיות בפרויקטים כמו חולמי הגליל והוא תמיד דחף אותי להיות בן אדם שיודע איך לדבר. אז כנראה שאני דיברתי לא נכון באינסטגרם, הייתה לי איזושהי טעות בדיבור בסטורי ולמרות שלא כיוונתי את זה לאף אחד, אני לא התכוונתי בכלל לפגוע באף אחד.

בית הדין: "אתה מתנצל על מה שקרה? לא שמעתי את המילה מתנצל".

סטודנט: "אני מתנצל על מה שקרה".

"...[...] זה מרחב ומרחב זה בסוף [...], שהם כל מה שהמדינה הזאת או כל מדינה אחרת מיוסדת עליהם. כשאנחנו מדברים על מרחבים, על [...], פשוט מבאס אותי גם אם אני אחזור ללימודים, מבאס אותי שאני לא אוכל לבטא את עצמי באותה חופשיות שהייתי יכול אם לבטא את עצמי בלימודים. בקורס של [...], למשל, אם מישהו אומר לי זה [...] שיאללה בוא נהרוס אותו, הוא בלי ערך, אז אני אומר לא, זה בניין של 200 שנה וזה [...] כך וכך ואחר כך הוא בא ואומר לי שזה שיחה פוליטית ואתה לא יכול לדבר ככה. אז גם כן חופש הביטוי שלי במקצוע [...] יכול גם כן להיפגע [...], בתוך האקדמיה. ... אז אני לא יכול לבטא את עצמי בחופשיות כמו שהייתי יכול לבטא את עצמי בחופשיות קודם. זה היה קשה לתלמיד ערבי או לסטודנט ערבי לבטא את עצמו בחופשיות... [...] הוא דבר שמאוד מתעסק בפוליטיקה, מתעסק בכלכלה, מתעסק במורשת, מתעסק באמנות, מתעסק בהרבה דברים, וזה שדה מאוד רחב שבסוף הטכניון צריך לאפשר איזשהו מקום לביטוי בכל מקרה, דווקא שזה לא פוגע באף אחד...".

דין:

17. כאמור לעיל (סעיף 3), בהכרעת הדין פסקנו כי מדובר בפרסום שיש בו הזדהות עם מעשי ארגון הטרור חמאס. המעשה בגינו הורשע הסטודנט הוא קשה וחמור, על אחת כמה וכמה כשאנו מצויים באחת משעותיה הקשות ביותר של מדינת ישראל. אין אדם במדינתנו הקטנה שהמלחמה הארורה שנכפתה עלינו לא נגעה בו, או בה. כפי שכתבנו כבר, גם בדלת אמותיו של הטכניון התערערו מן היסוד סדרי החיים האקדמיים, וסדרי החיים בכלל.

18. יוער, כי איננו מקבלים את האנלוגיה שערכה ההגנה בין ענישה בדין הפלילי לענישה בדין המשמעתי. הרחקה לצמיתות אינה מקבילה לעונש מוות או למאסר עולם. סטודנט שהורחק לצמיתות יכול ללמוד במוסד אחר ואין הדבר דומה בשום צורה לאדם שחירותו נשללת ממנו, או חייו.

19. פסיקה ענפה קבעה כי מטרת הענישה בדין המשמעתי אינן זהות למטרות הענישה בדין הפלילי. ראו למשל **פרשת חרמון**², בה נידונה שלילת רישיונו של עורך דין שפשע. נקבע שם כי תכליתו של הליך המשמעת מתמקדת **בהעברת מסר ציבורי**. הליך המשמעת שם לנגד עיניו את **המטרות שלשמן הוקם הגוף** (באותו עניין לשכת עורכי הדין). דין המשמעת מבקש לבחון אם דופי מוסרי שדבק במעשיו של אדם פוסל אותו לתקופת זמן או לצמיתות מלהשתייך לאותו גוף/ לעסוק במקצוע. לענישה המשמעתי תכלית בשמירה על **התדמית הראויה** של המערכת המקצועית ועל **התפקוד הראוי** של העוסקים במקצוע. דין המשמעת נועד להציב מערכת נורמות אשר תבטיח רמת התנהגות נאותה. על החבר בגוף לעמוד בנורמות התנהגות הולמות **לא רק בתחום מקצועו**, **אלא גם בדרך התנהגות בכל מישורי החיים**. מטרתו העיקרית של הדין המשמעתי אינה להעניש את העבריין, אלא לקבוע באיזו מידה הוא עודנו ראוי לאמון הציבור בעיסוקו המקצועי.

וראו גם **פרשת אשואל**³, שדנה בענישה משמעתי של עובדי מדינה, שם נפסק בין היתר כלהלן (עמ' 926, 928, ההדגשות הוספו):

"וכן נאמר מפי השופט זמיר בעש"מ 5282/98 מדינת ישראל נ' כתב [1], בעמ' 93:

"...המשקל שראוי לייחס לנסיבות שבהן בוצעה העבירה הפלילית, וכן גם המשקל שיש לייחס לנסיבות האישיות של הנאשם, פוחת בדין המשמעתי. **בדין המשמעתי, אמצעי המשמעת אמור לשמש אמצעי מניעה יותר מאשר אמצעי ענישה**: התכלית העיקרית של אמצעי המשמעת היא, כאמור, **למנוע פגיעה משמעותית בתפקוד** של שירות המדינה או **בתדמית** של שירות זה, שכן תדמית ראויה היא תנאי הכרחי לפעילות תקינה של השירות".

...אשר-על-כן בבואו להטיל אמצעי משמעת יבחן בית-הדין, בין היתר, אם אמצעי המשמעת המוטלים

יוצרים הרתעה מספקת בקרב עובדי המדינה".

... תכליות הדין המשמעתי, עקרונות הענישה בדין המשמעתי ואופייה המיוחד של העבירה הנדונה

מחייבים תגובה מניעתית הולמת, אשר תרתיע עובדים אחרים מביצוע אותה עבירה".

² על"ע 2531-01 חרמון נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי-הדין בתל-אביב-יפו, נח(4) 55 (16.3.2004).

³ עש"מ 7111-02 נציבות שירות המדינה נ' אשואל, פ"ד נז(1) 920 (12.1.2003).

20. בהטעמה לעניינו, יהיה זה ראוי ראשית לציין מהן אותן מטרות לשמן הוקם מוסד הטכניון, מכון טכנולוגי לישראל. יפים לעניין זה הדברים שציטטה התביעה לעיל מפי נשיא הטכניון, שנאמרו כאמור בשנת 2021, סמוך לאחר אירועי שומר חומות (ראו סעיף 5 לעיל). מפאת חשיבותם נביא אותם שוב כעת (ההדגשות הוספו):

"...בתפקידו האחר של הטכניון כגורם ממתן המרפא את שסעי החברה. מאז הקמתו חרט הטכניון על דגלו את השוויון, המתינות והסובלנות. במשך כמאה שנה הקפיד על זהות א-פוליטית והעניק לסטודנטיות ולסטודנטים הזדמנות לחיות וללמוד באווירה של סובלנות, שוויון וכבוד הדדי מתוך מחויבות חברתית".

נחזור ונצטט גם את הדברים שצוטטו בהכרעת הדין (סעיף 21), מתוך חזון הטכניון לבוגריו (ההדגשות הוספו):

"...להיות מסוגלים לקבל החלטות ולנווט את הספינה מתוך הבנת המורכבות, היכולת לשקול ערכים מתנגשים, מתוך הבנת ההקשר החברתי-תרבותי-כלכלי הרחב, ומתוך יושרה פנימית, מקצוענות ותחושת מחויבות לקהילה. הם צריכים להיות מסוגלים ליזום, ליצור, להוביל מהלכים, ולהוות סוכני שינוי במקום הם פועלים. מעבר לכך, אנו רואים בחינוך כזה חלק מהאחריות החברתית והמשימה הציבורית של הטכניון".

21. הנה כי כן, הטכניון לא נוסד רק לצורך הכשרת מהנדסים. ות ומדענים. הוא שם לעצמו מטרה גם לחנך דורות של סטודנטים וסטודנטיות לאחריות חברתית במדינת ישראל, לסובלנות, לכבוד הדדי, להוות סוכני שינוי. גזר דין זה נועד להעביר מסר ציבורי לכלל הסטודנטים. ות, בדבר התדמית הראויה של הטכניון ובוגריו. הטכניון מצפה ודורש מהסטודנטים. ות הלומדים. ות בו ובבוגריו, להתנהגות מוסרית לא רק במישור האקדמי, אלא גם, וקודם לכל, התנהגות ראויה בין בני אנוש. מובן לכל בר דעת כי פרסום שאוהד או מזדהה עם ארגון טרור אינו התנהגות ראויה או מוסרית. פרסום כזה פוגע בתדמיתו של הטכניון, בבוגריו, בסטודנטים הלומדים בו, בעובדיו, במרקם היחסים של קהילת הטכניון. הוא פוגע בתדמית המוסד, וכן בתפקוד המוסד. הוא פוגע גם באמונו של הציבור שמשמש בשירותים של בוגרי ובוגרות הטכניון, באמונם של מועמדים. ות שחולמים. ות ללמוד בטכניון, ובאמונם של מי שתורמים. ות כסף לטכניון לצורכי מחקר ופיתוח.

22. אמצעי המשמעת שהחלטנו להשית על הסטודנט נועדו לשמש כאמצעי מניעה, וליצור הרתעה בקרב סטודנטים. ות בטכניון, לבל יבצעו עבירות דומות לעבירות אותן ביצע הסטודנט.

23. כפי שכבר נכתב בגזר דין שיצא מבית דין זה (מיום 29.1.2024), המסר היוצא מבית דין זה הוא ברור: אנושיות קודמת למקצועיות. סטודנט. ית בטכניון חייבת לקיים נורמות התנהגות אנושיות בסיסיות, לשמור על אווירה מכבדת של סובלנות, שוויון, כבוד הדדי וכבוד למוסד. הזכות לשהות וללמוד בטכניון מותנית בכך.

24. בצד הדברים האלה, לקחנו בחשבון גם את כמות הפרסומים ותוכנו של הפרסום. שקלנו גם את הנסיבות האישיות שהציג בפנינו הסטודנט. בהקשר זה יוער, כי הסטודנט לא העיד מישהו מחבריו לספסל הלימודים או מוריו בפקולטה, ואף לא אנשים שמכירים אותו מהעת האחרונה.

הפרת צו הביניים ביום 14.1.2024

25. בתאריך 26.1.2024, טרם ניתן גזר דינו של הסטודנט, קיבל בית הדין הודעה מהפקולטה [...] בה לומד הסטודנט, כי צו הביניים שניתן ע"י בית הדין הופך ביום 14.1.2024 (מועד פתיחת סמסטר חורף תשפ"ד

בטכניון). דיקן הפקולטה דיווח, כי "עקב אי-הבנה משולבת ברצון לעזור מצד מנחה הסטודיו... הסטודנט קיבל ממנו את לינק לחיבור דרך זום למפגש הפתיחה של הסטודיו, כדי לאפשר לו להשתתף מרחוק ושלא יפסיד חומר במידה ויוכל לחזור ללימודים לאחר מכן. עוד במהלך השיעור כאשר הדבר נודע לנו, הודענו למנחה ולסטודנט שהדבר אסור", והסטודנט יצא מיד מהשיעור.

26. התביעה טענה כי הסטודנט ידע והבין את המשמעות של הרחקתו הזמנית בצו הביניים, ובפרט ידע שאינו יכול להשתתף בשיעורים. הוא החליט להפר את צו הביניים ביוזמה ובכוונה, במקום להתריע בפני המרצה כי צו הביניים עדיין בתוקף. לשיטת התביעה, הפרה זו היא שיקול נוסף שעל בית הדין לשקול לחומרה בעת גזירת דינו של הסטודנט (עמדת התביעה מיום 4.2.2024).

27. ההגנה טענה כי הסטודנט הפר את הצו בתום לב, בעקבות מצג מטעה ומוטעה שהציג בפניו מרצה הקורס, בו הסטודנט ראה בר-סמכא מטעם הטכניון. בנוסף, מדובר בהפרה מינורית, חד פעמית, שאין לייחס לה כל משקל שעה שהסטודנט תיקן אותה (יצא מהזום) מיד כאשר התריעו בפניו שמדובר בהפרה (תגובת ההגנה מיום 7.2.2024).

28. בחנו את עמדות הצדדים ועיינו בתשומת לב בראיות. **נקודת המוצא היא כי הפרה של החלטת בית הדין המשמעתי היא חמורה ומהווה עבירת משמעת בפני עצמה.**

29. היוזמה לאפשר את השתתפותו של הסטודנט בשיעור הייתה של המרצה. בתאריך 12.1.2024 המרצה שאל את הסטודנט האם קיבל גזר דין. הסטודנט ענה שהחלטה תתקבל בעוד שבועיים, ושיבתיים זה פוגע לו בכל הקורסים. המרצה השיב: "תודה... אני אברר את הנושא וחוזר אליך" (ההדגשה הוספה). בתאריך 14.1.2024, כשעה לפני תחילת השיעור, כתב המרצה לסטודנט: "ביררתי ואמנם תקבל תשובה בעוד כמה ימים. בינתיים, וכדי ללא תפספס את הפגישה היום אני מעביר לך לינק לזום. מקווה שתוכל להקשיב לשיחה". כשעתיים לאחר תחילת השיעור הסטודנט קיבל מייל מסגן דיקן הפקולטה, שהבהיר לו שנוכחותו בשיעור היא עבירת משמעת. שבע דקות לאחר מכן השיב הסטודנט: "כן השתתפתי בזום של מפגש הסטודיו, נשלח לי לינק על ידי המנחי שלי... שלא אפספס ונכנסתי, לא התכוונתי לשום עבירה. אני מבין את ההבהרה, יצאתי מהזום באותו עט ששלחת לי את המייל, אני אמשיך לחכות לתשובה מבית הדין" (טעות הכתיב במקור).

30. מחד-גיסא, הסטודנט הבין את משמעותו של צו הביניים (והדבר ברור מפרוטוקול דיון הטיעונים לעונש, כפי שהציגה התביעה), וידע כי הוא מושעה זמנית מהלימודים, עד למתן גזר הדין. משכך, היה עליו לחכות להחלטה כתובה של בית הדין המשמעתי (ולא של שום גורם אחר בטכניון), שכן בית הדין המשמעתי הוא **הסמכות היחידה בענייני משמעת, מרגע שהוגשה תלונה משמעתי.**

31. מאידך-גיסא, כאמור, המרצה פנה לסטודנט מיזמתו, והודיע לו באופן מפורש כי הוא ערך בירור ובינתיים, כדי שלא יפספס, הוא שולח לו לינק לשיעור. הסטודנט יכול היה להתייעץ בנושא עם בית הדין, או עם עורכי דינו – וראוי היה שהיה עושה זאת. עם זאת, סביר בעינינו להניח שהסטודנט ראה במרצה נציג של הפקולטה ובר-סמכא, בייחוד לאחר שהמרצה טען שהוא בירר את הנושא. כמו כן, מדובר בהפרה חד-פעמית, קצרה, שתוקנה ע"י הסטודנט מיד כשהוער לו.

גזר דין

32. סיכומו של דבר, לאחר ששמענו בקשב רב את טענות הצדדים ושקלנו את מכלול השיקולים, החלטנו ברוב קולות (פרופ"א יהודה פינצ'ובר ופרופ"א ישי ויסמן), להשית על הסטודנט את העונשים הבאים:

א. **הרחקה בפועל מלימודים בטכניון למשך שנה"ל תשפ"ד** (לפי סעיף 12.7 לתקנון). הסטודנט רשאי לשוב ללימודים בטכניון בתשפ"ה.

ב. **הגבלת כניסה לכל תחום הטכניון למשך שנה"ל תשפ"ד** (לפי סעיף 12.9 לתקנון).

ג. **הרחקה על תנאי מלימודים בטכניון לחמש שנים, בתוקף עד לסיום הלימודים בטכניון, תופעל במקרה של הרשעה נוספת בעבירה לפי סעיף 4.5 או 4.19 לתקנון** (לפי סעיף 12.7 ו-12.16 לתקנון).

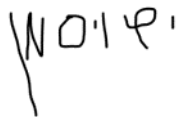
ד. **ביצוע קורס במשקל 2 נק"ז במחלקה ללימודים הומניסטיים ואומנויות, מתחום האתיקה (בציון 56 ומעלה), בשנה"ל הראשונה לאחר חזרת הסטודנט ללימודים** (לפי סעיף 12.15 לתקנון). יובהר כי קורס זה לא ייכנס לממוצע ולא יזכה בקרדיט. בחירת הקורס תאושר ע"י המזכירה האקדמית של לימודי הסמכה.

33. בדעת מיעוט, השופטת גב' לוטם ערבה סברה, כי יש לקבל את עמדת התביעה ולהרחיק את הסטודנט מלימודים בטכניון לצמיתות. בשעתה הקשה ביותר של מדינת ישראל, בחר הסטודנט לפרסם את התוכן הקשה שפרסם. ציבור הטכניון ראוי לסביבה שמגנה מכל וכל גילויי אהדה או הזדהות עם טרור. הרחקה לסמסטרים קצובים, כפי שנוהג בית דין זה לצורך שמירה על טוהר אקדמי, אינה מפגינה את שאט הנפש הרבה מן הפרסום. חמור מכך, היא אינה מגינה על המרקם החברתי בטכניון, ובפרט על הסטודנטים. שפגעו בגוף ובנפש, סטודנטים. ות שאיבדו את היקרים. ות להם, ומשרתי ומשרתות המילואים. סטודנט. ית שהורשעה על ידי בית הדין המשמעתי בהתנהגות בלתי הולמת, בשל פרסום המביע הזדהות עם ארגון טרור, לא ראוי. להימנות על בוגרי ובוגרות הטכניון.

גב' לוטם ערבה

פרופ"א ישי ויסמן

פרופ"א יהודה פינצ'ובר

